

SZEKELY-UDVARHELY

Mell. AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztorfűtőkön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetli tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Köziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők: — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

A Kossuth-kultusz.

Irtá: Győre Béla.

Az elmúlt napok eseményeinek középpontjában Kossuth Ferenc állott. Róla írtak a lapok, az ő nevének dicsőségét hangoztatta írás s beszéd egyaránt. Ez alkalommal sokat hallhattunk s olvastunk arról, hogy a ragyogó Kossuth-kultusz hanyatlóban, a Kossuth név varázsa veszendőbe megy.

Hogy maga a függetlenségi párt járt elől a példával, miként kell egy olyan nevet, mint a minő a Kossuthé elhomályosítani, miként lehet rövid idő alatt az izzó parázsként a szivekben élő varázslatot megsemmisíteni, kioltani a népek, nemzetek kegyeletéből.

Sok ilyent s hasonlót olvashattunk s szinte annyiszor belebeszéltek, túlkölköztek az emberek fülébe, hogy szinte sokan már-már elhiszik, hogy tényleg lehet valami a dologban s csakugyan a Kossuth-kultusz sugárzó napja lemenőben van.

A fővárosi emberek, kik ezernyi ezer ügyes-bajukkal elfoglalva, ritkán juthatnak abba a helyzetbe, hogy bensőjük kívánalmaiknak hazafias téren eleget tehessenek, ezeknél tényleg tapasztalhatjuk, ha nem is speciálisan a Kossuth-kultusz-nak, de egyáltalában a hazafias dolgok iránt való érzékenységünknek bizonyos elváltozását. De ezt éppen nehéz megélhetőségükkel, ezer s ezer ügyes-bajukkal való elfoglaltságukkal s a létért való küzdelmeik nehézségében kell keresnünk.

Am tekintsünk csak körül szerte az országban. Nézzünk csak be a magyar polgárok szerény lakásaiba. Egyetlen falról sem hiányzik Kossuth Lajos képe, a 48-as küzdelmekre emlékeztető festmény vagy ereklye. A szivekben pedig olthatatlan lánggal ott lobog a forró hazaszeretet mellett a Kossuth-kultusz halhatatlan ereje, fényes emlékezte, csodás tisztelete.

Egy-egy hazafiasabb előadás alkalmával ott látjuk égni a csudás pirt, a rajongó hitet az egyszerű barázdás arcokon s a hazafias dallamok még mindig könnyet facsarnak ki az egyes tekintetű, magyar szemekből...

Nem járta le magát a Kossuth-kultusz s nem vész veszendőben e név varázsa. A függetlenségi párt ha nem is mindenben követi nyomdokaiban a nagy név megteremtőjét, ha a politika tekervényes utjain

néha-néha megalkudnia kell is a lehetőséggel, a valószínűtlen rovasára, ha elvei nem juthatnak oly makulátlan győzelemhez, mint azt a nagy név viselője szerette volna, abban csak a mi nemzeti szerencsétlenségünk, ami kiváltságos politikai helyzetünk hibás, mely mindenkoron megalkuvást, engedményeket, feledést diktál oly esetekben is, mikor a jog, törvény, igazság minden ereje bennünket támogat.

A közös politika kerete nem tágítható erőszakosan. Lassu, folytonos becsületes törekvés, majd csak kitérít a szűk korlátait s akkor majd barátságosabb szellők lengedeznek a mi politikai életünk berkeiben. A magyar nép évezredek multja, őseink, nagy férfaink tisztelete, görösös ragaszkodása, kitartása, azok mellett, kik búban-bánatban vigasztaló barátjuk, segítő társuk volt, mind oly faji jó tulajdonságok, mely lételet időtlen-időkre biztosítani tudja.

S ezekben a faji tulajdonságokban rejlik a Kossuth-kultusz ereje is. Nincs az a hatalom, az az erő, vagy erőszak, mely a magyar nép szívéből a Kossuth név tiszteletét kiirtani tudná. Hiszen a multban, a sötét időkben, elég kísérlet történt ez irányban s jól tudjuk — hasztalanul.

Most a kultura magaslatán, teli minden szép és jó tulajdonsággal, most akarják megvádolni a magyar népet, hogy hűtlen lenne édesapjához, hogy megtagadná tisztelni azt a nevet, mely rabszolgasorsából felszabadította, mely az emberi jogok hatalmas védőpajzsával megajándékozta őt?

Csak a holt betű tud ily igazságtalanul sujtani. A magyar nemzet kegyetele, soha ki nem alvó örökmécses, mely időtlen időkig bevilágít nemcsak a mult ködös homályába, hanem miként a világító fátyla, előre veti sugárzó fényét a jövőbe, megérdemelt sorsunkba.

Ne féltsük tehát a Kossuth-kultuszt a homálytól, ne féltsük attól, hogy valaha is kiveszhet a magyar nép szívéből, sziklaszilárdan, kimozdíthatatlanul él az örök idők, örök idők a nemzet hazafias érzületében!...

— **Jeles mondások.** A jó hír olyan, mint a töke, ki egyszer megszerezte magának, kamatjából is megél. — A nép boldogsága a haza jóléte. — A hit az embernek a tulvilágból magával hozott nemesi levele.

A családi boldogság.

(F. M.): Még a föltámadásunk előtt, már e földön lehet a menny avagy a pokol osztályrészünk.

Nem az anyagi jóllét, nem is a mindennapi kenyérért való kínos vergődés, sem a nyugodt lelkiismeret vagy a büns öntudat, az egészség vagy betegség ábrázolják híven a mennyt és a poklot. Nem, ezeknek igaz előhírnöke e földön egyedül a családi együttlét.

A család otthonunk. Munkáink, törekvéseink, céljaink és vágyaink, egész életünknek vezére. S amint odahaza fesztelenül levetjük ruháinkat, éppen úgy békés garmadákbá rakjuk mindazokat a fegyvereket, amelyekkel odakünn az élet harcában küzdünk. Nyíltan fekszik itt a haditerv és minden családtag hű szövetségünk. Ha egyetértés honol a családban, jólesik elpanaszolnunk bajainkat és nyíltan dicsekedhetünk szerencsénkkel. Nem kell attól tartanunk, hogy az önző emberek kárörömét vagy irigységét felköltjük.

Legtöbbnyire együtt tervezgetünk és latolgatjuk az esélyeket, mielőtt valamibe fogunk. Ha aztán tervünk sikerül, a családnak apraja-nagyja örül, hogy a sikerben osztozkodhatik; ha nem sikerül, a családfő felelősségének terhét nem érzi oly súlyosan, mert a családi tanácsban gyurták meg az eszmét és az emberi véges tudás kudarcát minden családtag egyformán érzi.

A család egyetértése: a menny; egyenetlensége a pokol. Boldog, akit övéi körében osztatlan, forró szeretet környéke s jaj, ezerszer jaj annak, akinek otthona a folytonos véleményeltérések és civódások színhelye. Mert ha a napi munkától fáradtan hazatér a családfő, sokszor keserű csalódásaira vigaszt vár otthon, nem szemrehányást; a feleség meg, aki egész nap ernyedetlen szorgalommal végezte a házi teendőket, boldogságát abban leli, hogy férjével megbeszélhesse a nap szükebbkörű történetét; megtudhassa: mi nyomja a férjét, mit remél, mitől aggódik és baráti tanácsadója kíván lenni. Ha e helyett zsörtölődés, civakodás, veszekedés üti föl táborát odahaza, úgy az élet háborújában elveszett az a menhely, ahova pihenni, aggodalom nélkül beléphetünk.

A vétkes könnyelműség legszomorubb jele, ha a házasulandók családot alapítanak, mielőtt önmagukkal kölcsönösen teljesen tisztába jöttek volna és egymást tökéletesen ismernék. Az a költői érzés, amelyet szerelemnek neveznek, az élet prózájában mindinkább kivetkőzik eredeti mivoltából. A házasságban a félistenből férj, az angyalból asszony lesz. A kedvesünknek lyrai verseket írunk, a feleségünkötől jó ebédet

várunk. Világosan kilátszik ebből, hogy a szerepek változnak, míg a szereplőknek ugyanazoknak kell maradniuk. A szereplők tehát kénytelenek szerepet változtatni.

Nem egészen véletlenül választottam ezt a színészi képletet, mert tényleg nem ösmerek boldog házasságot, amelyben a hitvestársak többet-kevesebbet ne színészkednének. Éppen ott, ahol ez a színészkedés hiányzik: boldogtalan, felette boldogtalan a házasság. A férj látja, hogy felesége nem angyal, amint előbb meg volt győződve; az asszony észreveszi, hogy férje éppen-séggel nem félisten, amint hitte — észreveszi bizony, bármilyen derék is a férje és bármennyire is tiszteljük és becsüljük a külvilágban, mert a finom asszonyi ösztön férjének minden fogyatékosságát nagyon is hamar kiérzi, ha mindjárt számot nem is tud magának róla adni és nem szól róla senkinek. Ha már most javítani akarja a hitves a hitvest, ha szemére lobbantja téves cselekedeteit — kész az egyenetlenség. Mindebből az következik, hogy a hitveseknek őszinte szeretetükben sohasem szabad annyira menniök, hogy egymással szemben méltóságukról teljesen megfeledkezzenek; a méltóságnélküli félisten és a méltóságnélküli angyal nem tulvilági ideálok többé. Arra kell törekednünk, hogy hitvesünk lelkében lehetőleg tisztán tartsuk meg azt a képet, a melyet rólunk a házasság előtt alkotott. Ez pedig — az emberi gyarlóságokat tekintve — egy kis színlelés nélkül éppenséggel lehetetlen.

De az éremnek ez csak egyik oldala. Mig ugyanis önmagunkat mindig a legjobb fényben mutatjuk hitvesünk előtt, addig vele szemben a legmesszebbre menően elnézőknek kell lennünk, ha azt akarjuk, hogy családi boldogságunkat mise zavarja. Ehhez pedig önmegtagadás, sok és feltétlen önmegtagadás kell.

Ezért kell házasság előtt a költői érzés mellett a saját és jövődöbelink jellemét alaposan megösmernünk. Meg kell tudni, vajjon képesek leszünk-e erre a nagy önmegtagadásra, amely nélkül családi boldogság sohasem érhető el.

Szóval: nem árt, ha a házasulandók a költemények közé egy kis komoly prózát is vegyitene.

— **Szállodai árjegyzék meghamisítása.** A szegedi kir. törvényszék — mint az Ügyvédek Lapja írja — közokirathamisítás miatt hatónapi börtönre ítélte egy vendéglőst, mert a tulajdonában lévő szálloda három vendégszobájában kifüggesztett s a rendőrkapitányság láttamozásával ellátott három darab szobaárjegyzéket meghamisította olyképp, hogy az egygyás szoba árát 1 K 20 fillérről 2 korona 20 fillérre s azonfelül az egyik szobaárjegyzéken a kétgyás szoba árát 2 koronáról 3 koronára javította.

A havasi legelők okszerű kihasználásáról.

Ha az ember nyári időben, mikor a természet pompája virul, bejárja különösen az erdélyi és máramarosi havasok gyönyörű vidékeit s látja a sarjuzserü fűvel benőtt hatalmas hegyoldalakat és magaslatokat, öröm és gyönyörűség fogja el és önkéntelenül felkiált: ime egy megbecsülhetetlen kincs, melyhez hasonlóval kevés állam lakossága dicsekedhetik! Azután örömmel, boldogsággal és hazafiúi büszke önérzettel telt szívvel ballag tovább.

De ebbeli öröme és boldogsága nem sokáig tartott, mert csakhamar eszébe ötlük, hogy e kincs a népre nézve csak holt tőkét képez, melyből hasznot nem lát, mert a mit a természet oly pazar bőkezűséggel nyújt, azt lassankint és évről-évre önmaga pusztítja el és semmisíti meg, mivel az ember ott hagyja és nem fordítja hasznára s e gondolat szomorúsággal tölti el és levertensiet el a gyönyörű vidékek eme valódi kincstárából, amelyek mellett a nép éhínséggel küzd.

Valóban kincset érő havasi legelőink vannak, a melyek még eddig a nép boldogulására hasznosítva alig voltak, csupán azért, mert többnyire a kincstár és nagybirtokosok tulajdonát képezik s így a kisgazdák még hozzá közelíteni sem mertek; a kincstár és nagybirtokosok meg a hasznosítással nem törődtek, a mennyiben még eddig belőlük hasznot nem láttak s a hasznosítás — more patrio még eszükbe sem jutott. Ama kevés havasi legelő pedig, a mely községek és kisgazdák kezében van, illetve tulajdonát képezi, azért nincs haszonnal értékesítve, mert hiányzik hozzá a kellő tudás, szakértelem és nincs a kisgazdák közt összetartás és egyetértés.

A havasi legelők roppant tőkét képeznek, melyet csakis a legelők okszerű kihasználása által lehetne haszonnal kamatoztatni, szerény véleményem szerint oly formán, ha a tulajdonos kincstár s esetleg a nagybirtokosok csekély bér mellett hosszabb időre átengednék az oda közel eső községeknek, mi által úgy a kincstár és az illető nagybirtokosok, mint a szegény nép eddig nem látott jelentékeny jövedelemhez jutnának.

Igen, mert pl. a kincstár e rengeteg értéket képviselő havasi legelőből eddig ugyszólván semmi hasznot nem huzott, míg ha bérbe adná, csekély bér mellett is jelentékeny haszna lenne belőle magának is s a szegény kisgazdák is, a mennyiben a legelők birása s használása által szaporíthatnák állat-állományukat s igrékeznének jobb és értékesebb állatokat nevelni, mi által bizonyára jövedelmük is jelentékenyen gyarapodnék.

A havasi legelők oly kötelezettség mellett volnának a községeknek átadandók, hogy azon esetben, ha annyi állatot, a mennyit a részükre kijelölt legelő befogadni képes, nem tudnának kiállítani, úgy helyet kellene adniok a távolabb eső községek lakóinak tulajdonát képező állatoknak is s az állatokat közös pásztorkozás mellett egy falkában legeltetnék.

Az okszerű legeltetés szempontjából a legelő-terület több részre osztandó s az állatokat először egy részen kell legeltetni, míg legelni valójuk van, azután egy másik részen s így tovább, úgy hogy mire odajutnak, ahol először legeltek, ismét jó legelőjük volna. Így megszűnnék az a rossz szokás, ami eddig a közös legelőkön uralkodott, hogy t. i. minden kis gazda külön-külön legeltette marháját, miáltal nemcsak a sok munkaerő veszett kárba, hanem a legelő haszna is, mert ellepették egyszerre az egész területet; az állatok csakhamar összevissza bejárták s így nem annyira az evés, mint a letaposás által, csakhamar kopárrá lesz a legelő, úgy, hogy már a nyár derekán nincs legelni valójuk az állatoknak s azok csak szinylődnek. A ki azonban törődik velük, kénytelen a télire valóból juttatni nekik, a mi természetesen sokba kerül s hasznot egyáltalában nem hozhat. Míg az okszerű legelőbeosztás és legeltetés által nemcsak azt éri el a gazda, hogy kora tavasztól késő őszig, sőt egészen a hó leestéig bő legelni valója van marhájának, hanem azt is, hogy majdnem hizott állapotban kerülnek istállóba s így a téli tartás nagy kiadása erősen redukálódik.

Ez az egyik haszna a kisgazdának. A másik az, hogy jó kondíció mellett állatjának értéke is növekedik és harmadik haszna az, hogy a tejelő állatoktól több és jobb tejet nyer, miből a szegény ember nemcsak a háztartás szükségletét fedezheti, hanem egyéb kiadásait is, sőt abból fekvő vagyonának gyarapítására is jut.

Kötelezni kell továbbá a bérelő községeket a legelők javítására és gondozására is, még pedig: a tanyákon az állatok ürülékét, illetve trágyáját gondosan össze kell gyűjteni, helyesen kezelni s vele időnkint és helyenkint a legelőt megtrágyázni. A mocsaras, vizenyős helyeket árkolás által szárazzá és termőképessé tenni, — haszontalan bokrokat és cserjéket kiirtani, a zombékokat és hantokat eltávolítani s helyüket fűmaggal bevetni s ha a legelők folyóvízzel ellátva nem volnának, úgy elegendő kutakról gondoskodni, hogy az állatok egészséges s bő vízzel elláthatók legyenek.

Hogy az állattenyésztésből szép haszon legyen húzható, kapcsolatba kell hozni tejjgazdasággal, mert amint tudjuk, különösen a jelen mostoha viszonyok közt, a mezőgazdaságnak egyik ága sem olyan jövedelmező, mint a tejjgazdaság, különösen a hegyvidékeken, hol az ahhoz szükséges feltételek bőven meg vannak. Tehát a szegény kisgazdák a havasi legelők birása s használása által teljesen megbarátkoznának az okszerű állattenyésztés és tejjgazdaság fogalmával. Jobb és értékesebb állatokat fognak nevelteni, felkarolhatják majd a tejjgazdaságot s vele üzletszerűen foglalkozhatnak s a mint a mezőgazdaságnak emez ága képezi a nyugati államok lakóinak is majdnem egyedüli megélhetési forrását, miért ne képezhetné hazánkban is, mikor az állattenyésztés és tejjgazdaság haszonnal való üzéséhez megkívántató feltételek hazánkban bőségesen megvannak.

Hogy havasi legelőink okszerűen kihasználhatók legyenek, illetve az állattenyésztés és vele kapcsolatban a tejjgazdaság haszonnal legyen üzemeltető, okvetlen szükséges, hogy a magas kormány adja meg ennek lehetőségét, mert a nép boldogulása egyszermint az állam boldogulása is s ha a havasi legelők okszerű kihasználásával az állattenyésztés és tejjgazdaság úgy elterjed és felleszkarolva hazánkban is, mint a nyugati államokban, úgy bizonyára ami szegény népünk boldogulását is elő fogja mozdítani ez az eddig nálunk alig ismert foglalkozás, s ha ismert is, de csak mint kicsinyített és majdnem lealacsonyító. Igen, ilyennek tartották eddig a tejjgazdasággal való foglalkozást, mert nem ismerték értékét és hasznát s mert nem voltak rá utalva; most azonban, hogy a nehéz megélhetés ráutalja a népet, már is több megyében szeretettel foglalkoznak vele, mert tisztességes keresetet s megélhetést nyerne nekik általa.

Hogy a havasi legelők okszerű kihasználása által az állattenyésztés s vele kapcsolatban a tejjgazdaság minél szélesebb körben elterjeszhető, szeretettel felkarolható és szép haszonnal üzemeltető legyen, mulhatatlanul szükséges, hogy a kormány a havasi vidékekre kellő számban szakembereket nevezzen ki, kiknek feladata lenne: nyáron át a legelőkön az állattenyésztéssel és tejjgazdasággal foglalkozókat jó és hasznos tanácsokkal ellátni, oktatni őket az okszerű legeltetésre, állat-ápolás és gondozásra, a borjunevelés és gondozásra azok egy éves koráig, — továbbá a helyes fejésre, mely által javítani és szaporítani lehet a tejet; a tejkészítésre, a tejfeldolgozására, értékesítésére stb. stb. Télen át pedig bent a községekben ugyancsak jó tanácsokkal s utbaigazítással ellátni, valamint a téli helyes takarmányozásra, állatgondozás stb. stb.-re oktatni: a községekben gazdaköröket, tej-, hitel- és fogyasztási szövetkezeteket létesíteni s községről-községre járva mindazon dolgokról, melyek a szegény nép jólétét s boldogulását előmozdítják, felolvasásokat s szakelőadásokat tartani s mindent elkövetni, hogy a nép leszokjék a tétlenségről, henyélésről, mindenféle rossz és káros szokásokról, de különösen a korcsmázásról, mert a korcsma az elszegényedésnek és mindenféle bűnös cselekedetnek a legfőbb okozója és terjesztője. Tehát arra kell törekedniök, hogy a nép figyelmét, akaratát és törekvését jó utra terejék, a melyen haladva, aztán jólétet és boldogulást lelhessen s becsületes, hasznos munkája által úgy önmagának, mint hazájának hasznára lehessen.

Az elszegényedés és nyomor az oka annak, hogy népünk elidegenedik családjától és hazájától s mindentől, a mi hazai és itt hagyva családi fészket és hazáját — kivándorol. Az elszegényedésnek és nyomornak az okozója pedig a tétlenség, a dologtalanság, a májmolás a ruházkozásban és különféle szokásokban, — továbbá a korcsmározás és ebből kifolyólag a tudatlanság. S hogy ez így van, legjobban bizonyítja az, hogy többnyire hazánk hegyvidékeinek lakói vándorolnak ki.

Ha az itt elősorolt intézkedések mielőbb megtétnek, a kellő eredmény bizonyára nem fog elmaradni. A tizenkettedik óra pedig már elérkezett, majdnem el is mult, tehát siessünk.

Arián Károly.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a főispán polgári népszerűségét a konkoly-hintők nem irigyelik;

mondják, hogy városunkban az irányadó körök képviselői azt keresik, ami összetart és kerülik, ami szétválaszt;

mondják, hogy másfél évtized óta úgy a városnál, mint a vármegyénél — protekciós szállítási vállalatokat nem osztogattak;

mondják, hogy a polgári körnek a földmívelési miniszter a legnagyobb típusu népkönyvtárt adományozta;

mondják, hogy a harmadik vonatpárt még a jövő században beallítják vicinálisunkon;

mondják, hogy hölgyeink a foot-bal-hoz szükséges labdát őszire a fejükön nem hordják;

mondják, hogy a léghajózás annyira komoly jellegűvé vált, hogy a hozzávaló hölgy-toilettek Jakabos Miklósnál nagyban készülnek.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— Király születése napján.

Tegnapelőtt este „kivilágítás“ volt nálunk Székelyudvarhelyt, a Székelyföld anyavárosában is. Azt lehet mondani, egy pár kivételével, az összes lakások és középületek ablakai fényesen voltak kivilágítva. Ez az évről-évre gyakorolt tisztelet a magyar király fölönt személyének szől. Hozzá van adressálva, akinek életeért tegnap, az országszerte tartott ünnepi szent miséken milliók fohászkodtak a Mindenhatóhoz. Aki szemléli ezt a fényt, ezt a rajongó tiszteletet és elgondolkozik a magyar nemzet sorsán, különös érzelmei támadhatnak... Látja a magyar nép páratlan, soha egy pillanatra sem szünő nagy királyszeretetét, hűségét a koronás királyhoz. Másfelől szomorúan tapasztalja annak az államnak mérhetetlen súlynyomását, ahol a magyar nemzetnek imádásig szeretett Atyja, földi Ura, életének javarészét eltöltötte és hátralevő idejét is tölti. Olyan különös, a sorsnak oly furcsa ironiája ez, amely vörös fonálként húzódik végig, évszázadokon át a magyar nemzet életén. Ilyenkor a szemlélődő honfiúi kebelben visszafojtott keserűség érzése dül, s önkéntelenül jön a kérdés elébe: vajjon, akit mi úgy szeretünk, hazafias érzésünkkel körül rajongunk, miért nem látja, miért nem tudja mindezeket!? Miért zárják el tőlünk az ő jószágos szívét!?! Hiszen a magyar hazá lakossága, palotáktól le az egyszerű szalmafedeles kunyhóig, legalább ezt a napot, igaz szívvel neki szenteli; érette, az ő boldogságáért imádkozik...

— **Személyi hír.** Stratzinger Emil kir. tanácsos, pénzügyigazgatónk és neje tegnap reggel városunkból el-

utazott, hogy hatheti szabadságát szeretett rokonsága körében eltöltse. A páratlan munkaszerető, lelkiismeretes derék tisztviselő felfrissült egészségben való visszatérését szívesen várjuk.

A főgimnázium új igazgatója. Soó Gáspár nyugalomba vonulásával a román. kath. Státus igazgató-tanácsa tudvalevőleg Tamás Albert tanárt nevezte ki a székelyudvarhelyi főgimnázium igazgatójának. Az új igazgató a hivatalos esküt Mikos János gróf főesperes, mint a Státus megbízottja kezeibe letette és hivatalát hétfőn elfoglalta. Szívesen üdvözljük a köztisztelet- és szeretetben levő igazgatót állásában. Adja a Mindenható, hogy azt minél tovább a legjobb egészségben betölthesse!

— **Eljegyzés.** Pókakereszturi Székely András gyergyóujfalvi román. kath. tanító, eljegyezte székelyudvarhelyi Gáspár Rózát, Gáspár Ferenc polgártársunk leányát Székelyudvarhelyt.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete tegnap délután rendkívüli közgyűlést tartott Soó Domokos tanácsos, h. polgármester elnöklésével. Elfogadták az alsófokú ipar- és keresk. iskola 3 új tanító beállítására vonatkozó módosított költségvetését. A pénzt a keresk. minisztertől kérelmezik. Együttal az említett iskolák villamvilágítási költségeit is megszavazták. A katonai baráknál szükséges építkezések tervezetét a konyha kivételével jóváhagyták. Gergely Ferenc cipészsegéd illetőségét megtagadták. Gyertyánffy Gábor terhéről megfelelő adó-alap hiányában 176 K 31 f. közs. pótdadót törültek. Több tisztviselőnek szabadságot engedélyeztek.

— **Új állami iskola.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ez évi július hó 29-én 83955. sz. a. kelt rendeletével kimondta, hogy Székelyvárság községben az 1909/10. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg állami elemi iskolát létesít és annak egy tantermét a varsági központi részén, egyet a község Forrásköz, egyet a Súlyomkő részén állítja fel. Örömmel közöljük e hirt, mivel a szervező miniszteri rendelet egyik népes nagyközségünk kulturális bajait fogja orvosolni. Ajánljuk a községnek, hogy vállalt kötelezettségeit halogatás nélkül teljesítse, ne hogy a háromtanítós állami el. iskola megnyitása halasztást szenvedjen.

A polgári önképző közgyűlése. A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egyesület folyó hó 17-én este 8 órakor, Ugron Ákos főispán, egyleti elnök vezetésével lefolyt rendkívüli közgyűlése, nagy érdeklődés mellett történt meg az egylet helyiségében. A polgárság szokatlanul szép számban vett részt a közgyűlésen. A főispán elnöki megnyitójával kapcsolatosan általános érdeklődéssel kísért, bámulatos ügyszeretetről tanuskodó beszédben ismertette a választmány határozatát, melyben a Szabó-féle kőkereszt-téri telek megvétele mellett foglaltak egyértelmű állást. Indokolta a teleknek a kör érdekében szükséges megvásárlását és a közgyűlés ez egyetlen pontját kitzúzte tárgyalásra. Kevés szünet után, Betegh Pál egyleti tag emelkedett szólásra és helyesléssel kísért felszólalásában, elismerését nyilvánította a választmány eljárásáért és kijelentette, hogy készséggel járulnak a telek 5000 K-ért történt megvé-

teléhez, mert arra az egyletnek már jövő fejlődése szempontjából is feltétlenül szüksége van. Ezután a választmány telekvételi határozatát a közgyűlés egyhangulag elfogadta és egyttal a vételárnak lehető olcsó kölcsön útján való fedezésével is megbizta. Végül a közgyűlés — az elnököt lelkes ovációkban részesítvén — szétoszlott.

— **A magyar dal ünnepe.** Kecskeméten, a híres alföldi városban gyűlt össze az Országos Dalosszövetség, hogy az ottani Dalárda ötvenedik évfordulójával kapcsolatosan e nagyobb szabású ünnepélyt a magyar dal országos ünnepévé szentelje. Az ország minden részéből oda sereglettek a dalosok. Csúpan a miénk maradtak itthon. Miért? Nincs vezérük!... Eltávozott Vajda Emil, a Székely Dalegylet önzetlen, ügybuzgó karnagya és azóta folyton hanyatlott, oszladozott szellemekben. Amily szépen fejlődött anyagiakban Dr Ráczkői Samu elnöksége alatt, épen úgy visszaesett működési összetartásban. Ezeket sajnálatos megjegyzéskép és nem megrovás céljából mondtuk el. Hiszen az adott viszonyok között, senkit ezért hibásnak nem tartunk. Hibás legtovább társadalmi széthúzó állapotunk lehet, hogy valamely meglévő intézményt össze- és föntartani, oly gyengek vagyunk. Nem azt keressük, ami összetart, hanem a legtöbben azt gyakorolják, ami hova-tovább távolabb és távolabb hajtja egymástól a társadalmi faktorokat. A mikor így búsulunk itthonunk állapotán, mert e panaszos hangokat az országos ünnep elnyomni nem tudta, másfelől örömmel olvassuk a napi lapok sok hasábra terjedő leírását a kecskeméti dalosok dícsőségéről és Kecskemét város dícsőségéről. E közben kikapunk egy részt Zichy Géza gróf, a hatvan éves koru főur beszédéből s vele szólnak a negyedszázados multra tekintő, pályaköszoruzott Székely Dalegylet minden egyes tagjához és székely anyavárosunk minden hazafias polgárához e képpen)

— A ki a magyar dalt műveli, az a nemzet jelkét szolgálja. Olyan lángot gyújt, a melynek melegénél a hazafiatlanság közönye felenged. Magyar lelkiünk egész melegével, magyar tüdőnk egész erejével énekeljük magyar dalainkat. A magyar dal élni fog, mert a nemzet szívében gyökeret vert s mert hazafias lelkesedés műveli. A művészet istenei változhatnak, az oltár azonban magyar legyen és magyar maradjon az idők végtelenségeig.

— **Városi állatorvos választása** céljából szombaton, e hó 21-én Dr Sebesi János alispán elnöklésével újabb képviselőtestületi közgyűlés lesz.

— **Erdő-tüzek.** A tizenhét falu havasán — mint lapunkat értesítik — minap Fenyéd, Székelybethlenfalva és Ócfalva községek kárára a múlt évben ültetett fenyőcsemeték nagy része leégett. Az így támadt kárt 6—800 koronára becsülik.

— **Iparfejlesztő bizottsági ülés.** Udvarhelyvármegye iparfejlesztő bizottsága Ugron Ákos főispán elnökle alatt szombaton — mint már említettük — ülést tartott. A bizottság tagjai igen szép számban voltak jelen. Az elnökön és Tompa László jegyzőn kívül megjelentek:

Dr Paál Árpád, Soó Gáspár, Hargita Nándor, Kovács Dániel tanár, tanoncskolai igazgató külön meghívás folytán, Barcsay Károly, Nagy János, Betegh Pál, Zöld János, Bartók István, Persián János, Hlatky Miklós, Szobotka Rezső, Sándor Mózes és Pillich Lajos. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után, az elnök főispán bemutatta a kereskedelemügyi miniszter leiratát, mellyel Betegh Pál lapszerkesztőt a bizottság tagjának kinevezte s egyszerűsmint a jelenvoltat első megjelenése alkalmából üdvözölte. Szerkesztőnk a megtisztelő bizalomért köszönetet mondva, ígéretet tett, hogy szerény tehetsége szerint, e város és vármegye iparos polgárságának érdekeit továbbra is szíven viseli s a bizottság jóra törekvő intencióit minden irányban készséggel fogja előmozdítani. Igen fontos és beható megbeszélés tárgyát képezte a Barcsay Károly és Társai székely szövetség feloszlása folytán visszamaradt 15 darab szövetség átvétele s azoknak jóra való székely szövetszervezők között leendő kiosztása. Felterjesztést intéznek a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a szövetszervezők megvételére szükséges összeget bocsássa a bizottság rendelkezésére. Ha ez meg lesz, tanfolyamokat rendeznek s a kiválóbb előmenetelű résztvevők, bizonyos kikötések mellett, díjmentesen szövetszervezőket is kapnak. A helybeli iparos tanoncskola bizottsága a szegény tanulók felruházására 300 K-t és a vasárnapi tanoncsoktatás, önképzés bevezetése céljából 200 K-t kérelmezett. E tárgynál szintén mélyreható tanácskozás folyt, melyből kifolyólag a székelyföldi kereskedelmi és iparkamarának Udvarhelyvármegyével szemben állandóan tanusított mostoha bánásmódja is élénk megbeszélés tárgyát képezte. Szóba került a kereskedelemügyi miniszter mult évi, vármegyénk törvényhatóságához intézett leirata, melyből világosan megállapítható, hogy a kamara kezéhez a székelyföldi tanoncsképzésre tetemes összeget utalványozott. Azonban azokból vármegyénk e célú törekvéseire majdnem semmit sem juttatott. A bizottság az elnökséget felkérte, hogy a kamarát indokolt átiratban keresse meg, hogy a szegény iparos tanulók felruházásához minél nagyobb összeget juttasson. Másfelől pedig a Tanonc Otthon szervezéséhez a 200 K segélyt kilátásba helyezi. Ezután több iparos segély iránti kérését tárgyalva, Hargita Nándor igazgató bejelentette, hogy hetek óta 20 asztalossal tanfolyam nyílt és az már e hó 20-án befejezést is nyer városunkban. A tanfolyamvezető minden előzetes értesítés nélkül érkezett ide. Szobotka Rezső indítványára felirnak a miniszterhez, hogy a Technologiai Iparmúzeumot utasítsa, hogy jövőre az ilyen tanfolyamokról a vármegyei iparfejlesztő bizottságot értesítse: Több tárgy nem lévén, az elnök lelkes éljenzése után, az ülés véget ért.

— **„Tán bion nimöt löttél.”** Fenyéd községben az elmúlt vasárnap kedélyesen kezdődött táncmulatság volt. A székely legények egészen belemegedtek a mulatozásba. Egyre-másra huzták a cigányok a jó ma-

gyar nótákat. Péter Ignácnak az a szerencsétlen ötlete támadt, hogy csárdás helyett huzzon a cigány már waltzert is — a változatosság okáért. Ez ellen azonban Tibódi Ferenc hazafias felháborodásában erélyesen tiltakozott s azt találta mondani Péternek, hogy: „tán bion nimöt löttél”. Ilyen nagy sérelem hallatára, iszonyu düh fogta el Péter Ignácot és zsebkésével annyira megsebesítette Tibódi Ferencet, hogy az orvos 10—12 napi gyógyulást jóslott neki.

— **Szomorú kép** tárult kedden délután a piacon levő közönség elé. Egy napszámos nő részeg volt. Három-négy év körül levő kisgyermekével ingadozott jobbra-balra. Gunyolódta az inasgyerekek. A nő pedig csunyán káromkodva, szitkozódott és botránkozta a járó-kelőket Végre aztán a 13-as számú rendőrrel gyűlt meg a baja, aki előbb csendes távozásra intette. Erre a rendőrnek esett és azt kezdette szidalmazni. Majd a kis gyermek iszonyu ordítása közben a rendőr a részeg nőt bekísérte, Mogor Róznának (zetelaki születésű, idevaló lakos) hívják a napszámos nőt, aki piciny gyermekének ily korán mutatja szülőhöz méltatlan, rossz példáját. Ugy értesülünk, hogy a kiskorú gyermek megmentése érdekében a Gyermekvédő Liga fog intézkedni, rendőrségünk előterjesztése folytán. Szomorú, valóban elszomorító betegségnek tünete az ily nagyvárosias kép. A székely erkölcsök alászállásának kezdete. Vajha folytatása soha se lenne!

— **Erdélyrészi országos vásárok.** Augusztus hó 19-én Farkaslaka, Nagyenyed; 20-án Magyargyerőmonostor; 21-én Barót, Csikközmas, Köszvényes, Küküllővár; 23-án Felvinc, Kiskapus, Nagyborosnyó, Sárkány; 24-én Nagykapus, Paszmos, Szászsebes; 25-én Beszterce, Korond, Morgonda; 27-én Alsóvist, Hátszeg, Kerellőszentpál, Magyarfráta, Magyar-nagyzsombor; 28-án Marosilye, Sülelmed, Topánfalva, Tövis; 29-én Nagydisznód; 30-án Zalathna; 31-én Alcina.

— **Nyomdásztanulónak** 2—4 középiskolai osztályt végzett fiut azonnal felvesz Betegh Pál könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt.

— **A székely háziipari szövetkezet köréből.** Gyergyóból lapunknak a következőket írják: Az „Első Székely Háziipari Országos Szövetkezet” ügyvezető igazgatója: Kathonay Béla e hóban gyergyói községekben utazott. Minden községben megalakítván, szervezvén a szövetkezetet. E hó 12-én Ditróban volt, hol Józsa Sándor tanító segédkezése, támogatása mellett szintén tagokat gyűjtött. Habár azok közül sokan, kik föltétlen tagjai lettek volna ezen fontos szövetkezetnek. üdülni, gazdálkodni stb. távol voltak a községből, mégis elég sikeresnek mondható az eredmény. Az egyes tagokon kívül maga a község mintegy 16 részvényt, az erdőbirtokosság elnöksége mintegy 30 részvény jegyzését helyezte kilátásba és az ipartestület is hozzá járul. A község előjárósága tanfolyamok részére ajánlotta fűtéssel és világítással a község ház egyik nagytermét s így Kathonay Béla ügyvezető igazgató ígérete szerint, már ez év november havában a tanfolyam Ditróban

